

# همان گاو شیرده!

**دولت بایدن به‌رغم لفاظی حقوق بشری علیه عربستان، همچنان منافع و اهداف اقتصادی و ژئوپلیتیکی را ترجیح می دهد**

■ **دکتر سیدرضا میرطاهر**

عربستان سعودی از متحدان اصلی آمریکا در غرب آسیا و نیز از جمله خریداران اصلی تسلیحات آمریکایی است. به‌رغم روابط گرم رژیم سعودی و دولت ترامپ، جو بایدن رئیس‌جمهور آمریکا در اوان روی کار آمدن در دی ۱۳۹۹ (ژانویه ۲۰۲۱) مدعی بازنگری در روابط واشنگتن و ریاض شد و اقداماتی انجام داد که به نظر می‌رسید که دوره اوج روابط آمریکا و عربستان سعودی که در زمان ریاست جمهوری دونالد ترامپ رئیس‌جمهور سابق آمریکا وجود داشت، سبزی شده است.

■ **موضع‌گیری و اقدامات اولیه**

دولت جو بایدن رئیس‌جمهور دموکرات آمریکا برحسب رویه کلی دموکرات‌ها در زمینه تمرکز بر مسئله حقوق بشر ابتدا به طور آشکار به انتقاد از کارنامه حقوق بشری عربستان سعودی پرداخت. اظهارات «انتونی بلینکن» وزیر خارجه آمریکا که مسئله قتل جمال خاشقچی را بار دیگر مطرح ساخت، نماد این رویکرد شمرده می‌شود. وزیر

خارجه آمریکا اواسط بهمن ۱۳۹۹ گفت که دولت بایدن در حال بازنگری در روابط با عربستان سعودی و اطمینان از سازگاری آن با منافع و ارزش‌های آمریکاست. بلینکن قتل «جمال خاشقچی»، روزنامه‌نگار سعودی در کنسولگری عربستان در استانبول ترکیه را «اقدامی خشن علیه یک روزنامه‌نگار و یک فردمقیم آمریکا برشمرد». در حالی که دولت ترامپ پس از قتل خاشقچی در راستای منافع اقتصادی و استراتژیک آمریکا عمدا سعی در نادیده گرفتن نقش محمد بن سلمان ولیعهد سعودی در قتل این روزنامه‌نگار نمود. مسئله دیگری که دولت بایدن موضع جدیدی درباره آن اتخاذ کرد و به عاملی برای اختلاف ریاض و واشنگتن تبدیل شد، تداوم جنگ اطلاعاتی-انتلاف سعودی بر مکتب از عربستان سعودی و امارات علیه یمن بود. این جنگ که از مارس ۲۰۱۵ آغاز شده تا کنون موجب مرگ هزاران یمنی و نابودی زیرساخت‌های این کشور فقیر عربی شده است به نحوی که کارشناسان سازمان ملل، یمن را توصیف بزرگ‌ترین بحران بشری در جهان متلاشف می‌کنند. این امریکایی دوره ترامپ بیشترین کمک‌های لجستیکی و اطلاعاتی و نیز فروش‌های تسلیحاتی را به عربستان و امارات در راستای تداوم جنگ اتلاف سعودی در یمن صورت داد. دولت ترامپ در آخرین روزهای خود برای کمک بیشتر به سعودی‌ها و اماراتی‌ها، جنبش انصارالله یمن را به عنوان سازمانی

تروریستی اعلام کرد و آن را از ۱۹ ژانویه ۲۰۲۱ مورد تحریم قرار داد.

اما دولت بایدن آشکارا سیاست متفاوتی را اتخاذ کرد و ضمن تعلیق یک ماهه تحریم جنبش انصارالله یمن بسا بازنگری در اقدام دولت ترامپ بی‌سری قرار دادن جنبش انصارالله یمن در فهرست تروریستی، آن را از این فهرست خارج نمود. دولت بایدن در اقدامی دیگر فروش تسلیحات تهاجمی به عربستان سعودی و امارات را نیز به حالت تعلیق درآورد. این خبرهایی بعد برای دو متحد سنتی آمریکا در غرب آسیا بود. رژیم سعودی و اماراتی‌ها امید بسیاری داشتند که ترامپ با این انتخاب ریاست جمهوری ۲۰۲۰ برای چهار سال دیگر در کاخ سفید بماند و به آنها در اجرای طرح‌های منطقه‌ای‌شان کمک کند. بدین ترتیب دوره‌ای از سردی روابط بین آمریکا و عربستان سعودی آغاز شد و بایدن حتی در دیدار با محمد بن سلمان ولیعهد سعودی اجتناب کرد. با این حال تحولات جدید نشان‌دهنده آب شدن یخ روابط واشنگتن و ریاض و تغییر موضع تدریجی دولت بایدن در قبال رژیم سعودی است.

■ **سفر معاون وزیر دفاع سعودی**

خالد بن سلمان، معاون وزیر دفاع عربستان و برادر محمد بن سلمان اواسط تیر ۴۰۰ سفری چند روزه به آمریکا داشت. او عالی‌ترین مقام سعودی است که از زمان روی کار آمدن جو بایدن، به این

کشور سفر و با مقامات آمریکایی دیدار و گفت‌وگو کرده است. سفر این مقام ارشد سعودی و از اعضای مهم خاندان سلطنتی با دستور مذاکره با مقامات آمریکایی درباره تهدیدهای احمایی ایران و بحران یمن صورت گرفت. وی در روزهای ۱۶ و ۱۷ تیر با لوید استین وزیر دفاع، ژنرال مارک مابلی رئیس ستاد مشترک ارتش آمریکا و جیک سالیوان مشاور امنیت ملی و انتونی بلینکن وزیر امور خارجه آمریکا دیدار و گفت‌وگو کرد. جن ساکی، سخنگوی کاخ سفید متحد سنتی آمریکا در غرب آسیا بود. رژیم سعودی و اماراتی‌ها امید بسیاری داشتند که ترامپ با این مقام سعودی با تهدید آمریکایی‌ها کمک به عربستان در حال

## تغییر آهسته موضع دولت بایدن در قبال عربستان سعودی و از سرگیری رایزنی‌ها با رژیم سعودی

تغییر آهسته موضع دولت بایدن در قبال عربستان سعودی و از سرگیری رایزنی‌ها با رژیم سعودی نشانگر ماهیت دوگانه رویکرد دولت بایدن در قبال رژیم سعودی است. صرفا منافع و اهداف اقتصادی و ژئوپلیتیکی است. در واقع بازسازی روابط ریاض و واشنگتن دولت بایدن را به تغییر موضع تدریجی نشانده است. اما اکنون مشخص شده که به‌رغم این وعده‌ها، مقامات کلی آمریکا در قبال عربستان سعودی به عنوان یکی از متحدان اصلی آن کشور در خلیج فارس و غرب آسیا هم چنان بر مدار حمایت همه‌جانبه و دفاع از آن می‌چرخد. پنتاگون بر حمایت کامل و دفاع از عربستان سعودی تأکید کرده است. همچنین با وجود مواضع تند اولیه بایدن و اعضای ارشد خاشقچی روزنامه‌نگار منتقد سعودی، اما اکنون ملاحظاتی سیاسی، اقتصادی و استراتژیک باعث شده تا عملا دولت بایدن از برخورد با محمد بن سلمان به عنوان امر قتل وی خودداری نماید. به‌رغم ادعاهای محمد بن سلمان ولیعهد عربستان سعودی که تلاش می‌کند خود را به عنوان نماد اصلاح‌طلبی در این کشور مطرح کند، اما رویکرد رژیم سعودی شکنجه، بازداشت

# پیرالمملک

سرویس بین‌الملل ۹ آگهی۹۸۴۴

خودسرانه، ناپدید شدن اجباری، محاکمه ناعادلانه و اذیت و آزار فعالان حقوق بشر در عربستان سعودی است. به‌گفتهٔ «توماس یاکر» تحلیلگرسیاسی آلمانی، با توجه به منافع زیادی که عربستان سعودی برای غربی‌ها و به‌ویژه آمریکا دارد، پرونده حقوق بشری ناپدیدشدن و قتل خاشقچی نمی‌تواند لطمه‌ای به این مناسبات دوستانه بپرسد وارد کند. این موضع‌گیری دوگانه نشان‌دهنده ماهیت ریاکارانه دفاع بایدن از حقوق بشر است.

همچنین با اینکه دولت بایدن به دلیل تداوم جنگ‌ظالمانه‌انتلاف سعودی در یمن ارسال تسلیحات به عربستان سعودی را موقتا متوقف کرد، اما این به‌اصطلاح محدودیت‌ها فقط برای سلاح‌های «تهاجمی» اعمال می‌شود. به همین دلیل و به بهانه تداوم حملات یعنی‌ها به عربستان، دولت بایدن به تقویت نظامی هرچه بیشتر رژیم سعودی ادامه می‌دهد. عقب‌نشینی بی‌سروصدای امریکازا مواضع تند علیه سعودی‌ها در حالی است که بایدن هنگامی که تعلیق فروش تسلیحات به سعودی‌ها را اعلام کرده بود، گفت: «امریکا هرگز اصول خود را پشت در نمی‌گذارد تا فقط نفع بخرد و سلاح بفرشند.» با این حال به نظر می‌رسد این وعده‌فقط محدود به تعلیق فروش تسلیحات تهاجمی هوا به زمین شده است.

اکنون سعودی‌ها به بهانه نگرانی در مورد حملات موشکی و پهپادی مقاومت یمن، برای دفاع از تأسیسات نفتی و استراتژیک خود و نیز با طرح اتهامات علیه ایران به دنبال دریافت کمک بیشتر از ایالات متحده و در واقع بازسازی روابط ریاض و واشنگتن هستند. به گفتهٔ «کولم کوپین» کارشناس سیاسی آمریکایی، سفر بی‌سروصدای «خالد بن‌سلمان». برادر ولیعهد عربستان سعودی به آمریکا نشان می‌دهد ساکن جدید کاخ سفید وعده‌های انتخاباتی برای سختگیری به سعودی‌ها را فراموش کرده است.

تغییر آهسته موضع دولت بایدن در قبال عربستان سعودی و از سرگیری رایزنی‌ها با رژیم سعودی نشانگر ماهیت دوگانه رویکرد دولت بایدن در قبال ریاض و تأکید مجدد بر این امر است که ملاک اصلی واشنگتن در رابطه با عربستان سعودی، صرفا منافع و به‌رغم ادعاهای حقوق بشری دولت بایدن، اما ملاحظاتی استراتژیک و نیز منافع مالی سرشار امریکازا فروش تسلیحات به عربستان سعودی مانع از هر گونه کاهش روابط با عربستان سعودی می‌شود.

## قمار ۵۰–۵۰ چین در افغانستان بدون امریکا



ناظران امریکایی اقدامات چین در افغانستان می‌گویند یکن حدود پنج سال پیش با ربانی، وزیر خارجه وقت افغانستان، درباره احتمال گسترش دالان اقتصادی چین و پاکستان در افغانستان تحت‌انبار یک کمربند یک جاده، مذاکره کرده بودند، ولی با تماس میان سفرا هند و آمریکا در کابل و قشمار بر ربانی، او این نگرانی را کنار گذاشت. هند سرمایه‌گذاری قطعی در طرح‌های توسعه در افغانستان انجام داده است.

چین می‌خواهد با وعده توسعه و بازسازی، نظر افغانستان محاصره شده در خشکی را جلب کند و جایگاه راهبردی افغانستان نیز به نوبه خود به چین کمک می‌کند تا نفوذ خود را در سراسر جهان گسترش دهد، ولی بر کردن خلا آمریکا و غرب برای چین کار ساده‌ای نخواهد بود. چین باید از نقطه توقف پنج سال پیش شروع کند و گفت‌وگوهای غیررسمی نیز با طالبان انجام داده است، اگر چه به نظر می‌رسد خروج امریکامانع بزرگی را از مقابل چین برداشته، ولی مقابله با طالبان بیزار از بیگانگان کار ساده‌ای نخواهد بود. واداشتن طالبان به امضای توافق صلح می‌تواند شروع خوبی برای چین باشد، ولی چگونه می‌توان مطمئن بود که طالبان روزی آنها را از افغانستان بیرون نمی‌کند؟ موفقیت چین در افغانستان به صلح و ثبات بستگی دارد، ولی افغانستان به ندرت صلح و ثبات را تجربه کرده‌است، باید داد آیا چین با استفاده از مشوق‌های اقتصادی و تجاری، در جایی که دیگران شکست خورده‌اند، موفق خواهد شد.

منبع:دیلی صباح

ترجمه (تلخیص): اداره کار رسانه‌های خارجی

#### نگاه



## مسکو نگران عثمانیسم آنکارا

آسیای مرکزی است.

■ **نگاه چین و روسیه**

نفوذ ترکیه در کشورهای آسیای مرکزی به خصوص مورد توجه دو کشور روسیه و چین بوده زیرا روسیه همواره ایسن منطقه را به عنوان حیطاط خلوت خود در نظر می‌گرفت و چین برای احیای جاده ابریشم خود سرمایه‌گذاری قابل توجهی در کشورهای این منطقه کرده است. بنابراین، ورود ترکیه به این منطقه و راندازی شورای همکاری کشورهای ترک‌زبان بی‌تردید حساسیت‌های خاصی را برای این دو کشور ایجاد کرد اما هر کدام از این دو کشور نگاه متفاوتی به این موضوع داشتند. روسیه ورود ترکیه را از منظر رقابت نرم خود با چین مورد ارزیابی قرار می‌داد و تا اندازه‌ای آن را مانعی در برابر توسعه نفوذ چین در این منطقه می‌دانست. باید به یاد داشت که پایه اصلی دکترین اردوغان در این منطقه بر احساسات ترک‌گرایی است و بر مبنای این بود که همواره سعی می‌تربید حساسیت‌های خاصی را برای ایالت سین‌کیانگ چین ظاهر شود. ساخت بنای یادبود عیسی یوسف‌الیتکین، سیاستمدار ملی‌گرای افغور، در استانبول توسط اردوغان در ۱۹۹۵ نخستین گام در این نقش بود و بعد سر کوب شورش‌های ژونیه ۲۰۰۹ در اورومچی، مرکز سینگ‌کیانگ را به شدت محکوم کرد و اقدامات چین را نوعی «سسل‌کنشی» خواند. با وجود این، اردوغان رفته رفته موضع خود را در قبال چین تغییر داد و سعی کرد حساسیت‌کنتری در قبال اقلیت اویغور از خود نشان دهد و به جای این، به فکر همکاری با پکن باشد. بنا بر این تغییر رویه بود که اردوغان در ۲۰۱۵ سفری به پکن داشت و آنجا بر تمامیت ارضی چین تأکید کرد و سال بعد نیز ۹۸ اویغور را به دلیل داشتن گذرنامه‌های جعلی دستگیر کرد و این حزب عدالت و توسعه اردوغان اواخر ۱۸ مارس تصویب طرح حزب ملی‌گرای خوب، Iyi Parti، در پارلمان برای تحقیق در مورد نقض حقوق اقلیت اویغور توسط پکن شد.

■ **سایه‌سنگین**

همکاری آنکارا با پکن و تأثیر این همکاری در آسیای مرکزی تنها دغدغه مسکو نیست، به نظر می‌رسد جنگ اخیر در قرقباغ و پیروزی‌های سریع آذربایجان در این جنگ با حمایت ترکیه و شکست ارمنستان به عنوان متحد سنتی روسیه دغدغه دیگر مسکو را نیز نشان داد. در واقع، این جنگ به کشورهای عضو شورای همکاری کشورهای ترک‌زبان نشان داد که همانند جمهوری آذربایجان، کشورهای دیگر این شورا هم می‌توانند توجه خاصی به همکاری نظامی خود با ترکیه داشته باشند. روسیه تاکنون تأمین‌کننده اصلی تسلیحات این کشورها بود اما توسعه همکاری نظامی آنها با آنکارا بدون تردید تهدیدی برای این امتیاز سنتی روسیه است. برخی تحلیلگران دیدار وزیر خارجه روسیه سرگئی لاوروف با رشید مرادوف، هم‌تای ترکمنستانی او، در اوایل آوریل ۲۰۲۱ را از این جهت مورد ارزیابی قرار دادند و این دیدار را برای مقابله با پیامدهای پیروزی آذربایجان در جنگ قرقباغ و بهر میر داری ترکیه از آن برای گسترش نفوذ خود در ترکمنستان و دیگر کشورهای ترک‌زبان آسیای مرکزی دانستند. در واقع، جنگ اخیر قرقباغ و نقش ترکیه در آن به مثابه پلی بود که برای بسط نفوذ ترکیه در آن سوی دریای خزر و ربودن اینباندی نشان داد که ترکیه از جهت اطلاعاتی و امنیتی نیز در این حوزه نفوذ کرده تا جایی که برخی ربودن او را بدون هماهنگی سرویس‌های امنیتی قرقیزستان فریبگمنک می‌دانند و حتی گفته می‌شود که او در ابتدا توسط سرویس‌ها امنیتی قرقیزستان دستگیر و بعد تحویل مأموران امنیتی ترکیه شدند. این همکاری با توجه به سطح بالای همکاری بین دو طرف قابل توجه است چنان که قادر ملکاف، رئیس مرکز پژوهشی دین، حقوق و سیاست در قرقیزستان معتقد است که ترکیه نفوذ خود را در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی، نظامی و فرهنگی قرقیزستان پیگیری کرده و «به صورت دقیق قزاقستان به مبلغ ۴۴ میلیون دلار متعهد کرد تا اینکه از ۲۰۱۳ به بعد تسلیحات مشترک را تولید کنند. کمک نظامی ۱۳ میلیون دلاری ترکیه به قرقیزستان نیز یکی دیگر از موارد همکاری نظامی ترکیه با منطقه است. لازم است اشاره‌ای به همکاری این منطقه همکاری حوزه‌های که ترکیه با کشورهای این منطقه همکاری فعالی داشته است. «اسل سان» به عنوان بزرگ‌ترین شرکت دفاعی ترکیه در ۲۰۱۲ قرار داد همکاری با قزاقستان به مبلغ ۴۴ میلیون دلار متعهد کرد تا اینکه از ۲۰۱۳ به بعد تسلیحات مشترک را تولید کند. کمک نظامی ۱۳ میلیون دلاری ترکیه به قرقیزستان نیز یکی دیگر از موارد همکاری نظامی ترکیه با منطقه است.

## د

سپاه آنکارا بر آسیای مرکزی، از جمله بیشکک آن قدر سنگین شده که خود را پاسخگو نمی‌داند و این وضعیت در آینده نه تنها سنگین‌تر خواهد شد بلکه بی‌شک در تعارض با نفوذ سنتی روسیه نیز خواهد بود.